

Вельможна Дарина Станіславівна,
курсантка 2 курсу ННІ права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Логінова Марина Вікторівна,
викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ, СПРИЧИНЕНІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ ВІЙНОЮ

За час повномасштабного вторгнення країни-агресора на територію нашої держави було завдано значної шкоди навколишньому природному середовищу, що не лише порушує екологічний порядок в Україні, але й конституційне право людини на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди, яке закріплене в ч. 1 ст. 50 Конституції України [1].

Постійні ворожі обстріли призвели до втрати або пошкодження сотень тисяч життів. Однак війна в Україні також має катастрофічні наслідки для навколишнього середовища. Це особливо актуально через високий рівень промислового розвитку на сході країни. Умови воєнного часу ускладнюють оцінку реальних збитків та надзвичайно важко фіксують факти екологічних порушень.

На території, де ведуться активні бойові дії, розташовані атомні електростанції, морські порти, склади небезпечних відходів, таких як мінеральні добрива, пінополіуретан, паливно-мастильні матеріали та інші. Також тут знаходяться промислові підприємства (хімічні та металообробні). Пожежі на нафтобазах, автозаправних станціях та звалищах завдають значної шкоди обладнанню, яке забезпечує опалення, водопостачання та електроенергію.

Воєнні дії не менш небезпечні, оскільки призводять до наступних наслідків: розливання палива, руйнування обладнання та залишки вибухівки, що таять небезпеку. Усе це забруднює ґрунт і підземні води хімікатами та важкими металами. Навіть після завершення конфлікту деякі екологічні наслідки можуть тривати ще роками.

Воєнні дії призводять до техногенних та екологічних катастроф, що спричиняють знищення природних територій, які є житловим середовищем

для рідкісних видів та унікальних регіонів. Багато заповідників та екосистем, які знаходяться під охороною, потрапляють у зону воєнних дій або тимчасового контролю російських окупантів.

Варто також зауважити, що в останні часи окупанти все частіше здійснюють великомасштабні атаки на критичну інфраструктуру та промислові об'єкти у різних частинах України. Так, за даними Укрінформ, на сьогодні зруйновані, пошкоджені або окуповані понад 70% усієї української генерації. Ці дії призвели до перебоїв у електропостачанні та відсутності доступу до водопостачання у багатьох регіонах України. Незважаючи на спроби стабілізувати ситуацію через тимчасові відключення електроенергії по всій країні, відновлення нормального режиму часто було недостатнім через нові ракетні атаки та перенапруження електромереж [2].

Інфраструктура, пошкоджена в результаті воєнних дій, оцінюється на мільярди доларів. Одним з найбільш пошкоджених об'єктів є ДніпроГЕС. Це значна шкода для України, оскільки ця гідроелектростанція мала важливе значення для балансування енергосистеми. З урахуванням дефіциту маневрових потужностей втрата ДніпроГЕС особливо відчутна. Цією атакою на ДніпроГЕС Росія, по суті, порушила Женевську конвенцію, яка забороняє атакувати ядерні об'єкти, а також гідроелектростанції [2].

Щодо реєстрації екологічних злочинів, то існують певні аспекти, які слід враховувати. Зокрема, Сурілова О. О. зауважує, що екологічний злочин, визначений як екоцид, наразі не включений до переліку міжнародних злочинів за Статутом Міжнародного кримінального суду. Однак провідні міжнародні правознавці акцентують увагу на необхідності розширення компетенції Міжнародного кримінального суду, включаючи злочин екоциду в перелік міжнародних злочинів. Крім того, пропонується прийняти Міжнародну конвенцію про злочин екоциду [3, с. 389].

Міністр захисту довкілля та природних ресурсів Руслан Стрілець розповів про методи збору інформації про воєнні злочини Росії проти довкілля. За його словами, Державна екологічна інспекція одразу вирушає на місця подій, де це можливо. У випадках, коли доступ до місця обмежений через воєнні дії або окупацію території, використовують фото- та відеоматеріали, зібрані за допомогою додатка "ЕкоЗагроза", які надсилають небайдужі громадяни.

Рф несе повну відповідальність за всі вчинені нею злочини, включаючи екологічні. Хоча Міжнародний кримінальний суд наразі не визнає екологічні злочини, як окремий тип злочинів, проте спостерігається тенденція до розширення його повноважень і прийняття Міжнародної конвенції про злочин екоциду.

На нашу думку, громадянам України слід приділяти більше уваги щодо виявлення екологічних порушень, оскільки стан природного середовища суттєво впливає на їхнє майбутнє. Хоча наслідки таких злочинів будуть відчуватись протягом багатьох років, але допомога державі у виявленні екологічних порушень може сприяти їхньому швидшому вирішенню.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 02.06.2024).
2. На сьогодні зруйновані, пошкоджені або окуповані понад 70% усієї української генерації. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3861654-v-ukraini-zrujnovani-poskodzeni-abo-zahopleni-ponad-70-usiei-generacii-ekspert.html> (дата звернення 02.06.2024).
3. Сурілова О. О. Злочин екоциду: проблеми міжнародної відповідальності. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – Т. 1. – С. 388–391.

Вельможна Дарина Станіславівна,
курсантка 2 курсу ННІ права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Логінова Марина Вікторівна,
викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

**ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Сьогодні для українського народу дуже важливими є питання оборони країни, збереження її незалежності, цілісності та недоторканності території. З початку широкомасштабної агресії росії проти України, окрім очевидних наслідків конфлікту, таких як втрати людей, руйнування будівель, загальна руйнація та масова міграція, війна призводить до погіршення економічної ситуації в країні, пошкодження довкілля та погіршення соціальних умов життя.

Однією з найсерйозніших проблем, яка виникає внаслідок збройного конфлікту, є забруднення навколишнього середовища. На всій території країни внаслідок бойових дій відбулося значне забруднення довкілля хімічними речовинами, уламками металів і важкими металами від артилерійських обстрілів та вибухівок. На землі утворилися великі воронки,